

Toimetaja L. Jürisson, Haapsalu, Võnnu tän. 13.

Margikorjaja nurga lugejaile.

Toimetus on saanud vikerlasilt kirju mitmesuguste sooviavaldustega margikorjaja nurga kohta. Võimaluste piirides püüame edaspidi avaldatud soove rahuldada. Oleks väga tervitatav, kui kõik vikerlased, kes on huvitatud margikorjaja nurgast, saadaksid oma arvamised ja soovid toimetajale, siis oleks võimalik lugejaile pakkuda meelepärast ja huvitavat. Margikorjaja nurk on esimene katse omal alal eesti kirjanduses: varem üheski ajakirjas pole ilmunud järjekindlaid kirjutisi margikorjajamise alalt. Esimese katsena sel alal ei saa ta olla puudusist vaba.

Teiste soovide hulgas, mis lugejate poolt avaldatud, on soov näha margikorjaja nurgas pilte markidest. Sellele soovile katsume vastu tulla lähemas tulevikus. Kuigi see on seotud kuludega, loodame sellest üle saada.

Pääle selle, alates järgmisest numbrist, avaldame tasuta nende vikerlaste aadressid, kes soovivad omavahel marke vahetada. Maikuu numbris ilmuvad nende lugejate aadressid, kes teatavad oma aadressi toimetusele hiljemalt 10. maiks s. a.

Edaspidi avaldame samuti tasuta vastused küsimustele, mis võivad huvitada ka teisi lugejaid pääle küsija.

Auhinnad.

Kevadpühiks korraldatud markidevahetusel toimetuse poolt määrati auhinnad järgmistele vikerlastele:

I auhind (30 isesugust postmarki): Arthur Rätsepp — Rakvere.

II auhind (20 isesugust postmarki): G. Köpp — Tartu.

III auhind (15 isesugust postmarki): Paavo Loosberg — Tallinna.

Möödunud veerandaasta ülevaade.

Käesoleva aasta esimese kolme kuu jooksul on ilmunud uusi marke järgmisel arvul: Euroopas 82, keskmiselt igas kuus 27, möödunud aastal keskmiselt 53; teistes maailmajagudes 366, keskmiselt igas kuus 122, möödunud aastal keskmiselt 85. Nendest arvudest nähtub, et käesoleva aasta kolme kuuga Euroopa marke on ilmunud vähem kui mineval aastal, kuna ülemere marke rohkem.

Veel markide puhastamisest.

„Vikerkaares“ nr. 5, 1930. a., andsime mõningaid juhatusi markide puhastamisest. Lisame neile mõned juure. Suurteks margikorjaja vaenlasteks on värvilisest siidpaberist ümbriku vooder ja värviline tint. Veega kokku puutudes võivad nad margid ära rikkuda, kuna siidpaberist vooder kergesti annab välja värvi ja värviline tint kergesti lahustub vees ja margid ära värvib. Seepärast marke lahti leotades tuleb hoolega valvata, et vette ei satuks voodri paberit ega ümbriku triikki, millele värvilise tindiga kirjutatud. Niisama hädaohtlikud on odavamast paberist värvilised ümbrikud.

Muljeid Ungarist I.¹

H. Valma.

Kui lillepeenar õitses Ungari,
mis koduhoolas käsi istutanud
ja suviilmalt kauni kasvu saanud!
Kõik maa täis elurõõmu koguni.

Ei olnud puudus tööst, ei tasusta:
Maapõu ning mäed ja nurmed saaki andsid,
ja viinamäed kõik rohkelt vilja kandsid.
End hästi säädnud madjar elama.

Sääl tuli sõda, elu hävitas
ja lõhkus, mis on loodud aastasadu.
Julm võoras võim siis määras piire, radu
ja ühispinna ülbelt killustas!

Sest rahvast, kelle ülim aare see,
et olla vaba, ühtekuuluv sugu,
kel tuhataastane suur ajalugu —
sest osa alistati võõraile!

Nüüd leinab maa. On nagu taluda
suur koorem südame pääl igaihel;
kuid tuntakse: Neid, kellest sunniahel
on taotud, küll ei maksa paluda!

Vaid tegutseda vaja, töötada,
et kasvaks surve alt uus tõusev sugu,
kes tõestaks veel kord kangelaste lugu:
End madjar ise suudab aidata!

„Me rängemaidki aegu näinud ju,“
nii öeldi mull', „kuid möödund kõik need ajad,
Ja ikka jälle uuest' vanad rajad
sai Ungari, — nii raskelt lõhutu!“

Ma seda usun ka. Sest võimata
on näha säärast usku, säärast lootust,
ja mitte kaasa tunda õilsat ootust,
et ühine kord jälle rahvas, maa!

¹ Käesoleva aasta juunikuus peetakse Soomes Soome-Ugri rahvaste IV kongress. Sel puhul avaldame käesolevas ja järgnevas numbris mõned hõimurahvastesse puutuvad palad.

Et jälle öitseb lillepeenrana
 suur vaba Ungari, maa loomisuhke,
 Ja madjar, elurõõmus, võõruslahke,
 võib rahus tööde vilja maitseda!

Kõik seda tundsin, seda nägin ka,
 see imbus hingest hinge vahendita.
 Ja aastatuhandetest üle kõita
 see suutis hõimusüdant hõimuga.

Muljeid Ungarist II.

H. Valma.

Nii kaugele kui vaatad ja näed:
 Rohelised, lopsakad viinamäed,
 valged roosid ja punased moonid —
 need on Ungari rahvustoonid ¹⁾.

Ei või olla sääl pikalt lein,
 kus on šomlyó- ja badatšonivein,
 kus on tokayer ²⁾ tuline,
 päike nii pikalt suvine!

Kõlab sääl siiski kurblik viis,
 suur peab olema põhjus siis.
 Näib, et isegi tšardašiga ³⁾
 madjar võib leinata.

Sóber, madjaar! Me siiski elame,
 Eestist ja Soomest sind tervitame:
 Vali on elu, — kuid valjult ka
 suudame teda sundida!

Siiski on elus ka soojust ja tuld —
 maitseme, mis kasvatand hõimumaa muld.
 Vein, roosid, moonid ja mehine meel
 kaua elagu Ungaris veel!

¹ Ungari rahvusliku lipu värvid on punane, valge, roheline. Punaseid moone võib Ungaris leida kõikjal; need on sääl teataval määral rahvuslikud lilled. Samuti valged roosid.

² Tuntud ungari veinid, nimetatud maakohtade järgi, kus neid tootetakse.

³ Ungari väga elavaloomuline rahvuslik tants.

Postiröövliid.

O. Henry järgi A. V.

Ometi viimaks on kell üheksa. Väike Leeni ohkas kergendatult. Võorastemajas, kus ta teenis, jäi kõik vaikseks. Nüüd võis puhata. Raske päev lõppes. Juba koidust pääle Leeni puhastas raskeid malmpadu ja panne, küüris põrandaid, korraldas sänge ning järelejätmatult kandis kööki puid ja vett.

Leeni läks kolmandale korrale. Ta astus oma tuppa, istus toolile ja jäi mõttesse.

Ka kõrval kivimurrus oli vaikne. Ei kuulnud enam dünamiidiplahvatusi, puuride vingumist ega vagonettide mürinat.

Ainult harva võorastemaja alumiselt korralt kostab kivitahujate kirumist, kes mängivad kaarte. Igalpool küpsetatud liha, kõrbenud rasva ja odava kohvi lõhna.

Leeni on üheteist-aastane. Ta on kleenuke, aukuvajunud silmadega tüdrukuke. Pererahvas toidab teda halvasti, kuid tööle sunnivad nagu suurt.

Vaene tüdruk on hirmsasti väsinud. Selg valutab, käedjalad surisevad. Kuid Leenil on meel nii kibe, et ta peaaegu ei tunnegi väsimust. Eile võeti talt ära Grimmi muinasjutud. Seda raamatut ta luges alati öösiti ja leidis sellest lohutust. Lugenud himu täis, ta uinus lootusega, et tuleb vapper rüütel ja päästab ta raskest orjusest.

Ja millist muinasjuttu ta ka ei lugenud, igatiheis leidis sarnasust tema saatusega. Metsas eksinud puuraiuja tütres, õnnetus hanekarjuses tundis Leeni ära enda, õnnetu teenija võorastemajast.

Jah, Grimmi muinasjutud olid ta ainsaks rõõmuks. Ja äkki perenaine juhuslikult sattus eile õhtul ta tuppa ning võttis raamatu ära. Teenija ei tohi öösiti lugeda; kui ta ei maganud öösel und täis, siis ta töötab päeval halvasti.

Leeni oli pärit Frederiksburgist, väikesest linnast ühendriikide lõunaosas. Sääil elavad ainult sakslased. Õhtuti nad istuvad lauakeste ääres oma majade juures ja mängivad doominot.

Peeter Gildesmüller, Leeni isa, oli ihnsaim sakslane kogu maailmas. Seepärast Leeni saadetigi härra Malony võorastemajja teenima. Ta sai kolm dollarit nädalas, ja selle raha isa lisandas oma korjatud rahale. Ta kangesti tahtis saada niisama rikkaks kui oli ta naaber Hugo Heffelbauer, kes suitsetas kolme jala pikkust merevaigust piipu ja sõi igaks lõunaks viini snitslit.

Peeter otsustas, et Leeni on küllalt suur rahateenimiseks. Ja siis väike tüdruk saadeti rõõmsast linnakesest jõe kaldal siia hirmsasse võõrastemajja. Siin elu ei olnud parem kui „Inim-sööja lossis“. Tuli teenida tigeidaid inimesi, kuulata nende sõimu, kannatada nende hoope. Ja nüüd võeti talt ka ta ainus lohutus — Grimmi muinasjutud.

Leeni avas kasti, kus enne olid olnud tangud, ja võttis säält paberitüki ja pliatsijupi. Ta otsustas kirjutada emale. Tommy Rayon, seitsmeteistaastane kivimurrutööline, lubas viia kirja posti. Praegu ta seisis akna all ja ootas kirja. Ainult tema kaudu Leeni saigi koju kirjutada. Proua Malony ei lubanud tal koju kirjutada.

Küünal oli juba kustumas. Leeni näris ruttu pliatsi teravaks ja hakkas kirjutama. Ta kirjutas nii:

„Kallis ema!

Ma väga tahaksin näha sind, Gretelit, Klausit, Heinrichi ja väikest Adolfi. Olen hirmus väsinud. Täna proua Malony lõi mind valusasti ja jättis õhtusöögita. Mul valutab käsi ja ma ei jõudnud õigeaks ajaks õuest puid tuua. Eile ta võttis mult raamatu, Grimmi muinasjutud, mille kinkis onu Leo. See raamat polnud kellelegi tülinaks. Lugesin seda vähehaaval iga öösi, ja päeval püüdsin selle eest kõigest jõust, aga tööd on ju nii palju.

Kallis ema, kas tead, mis ma teen? Kui sa homme ei saada mu järele, siis lähen jõe ääre. Sääl on üks sügav koht. Tean, et see, mis kavatsen, ei ole hää, aga ma ei või siin enam elada. Ma olen väga väsinud. Tommy ootab akna all. Ta viib selle kirja ära. Kallis ema, ega sa ole mulle kuri, kui uputan enda?

Sind armastav tütar Leeni.“

Tommy ootas kannatlikult akna all. Viimaks Leeni lõpetas ja viskas kirja aknast ta kätte. Ta nägi, kuidas Tommy võttis ümbriku maast ja läks mööda teed mägede poole. Siis ta kustutas küünla, lahti riietumatult viskus määrdunud madratsile põrandal ja vaibus raskesse unne.

Samal õhtul poole üheteistkümne ajal vana Ballinger, kohalik postitülem, väljus oma majast saabasteta, paljais sukis, ja õueväravas seisatades pani piibu põlema. Ta vaatas kuuvalgel teele. Harilikult sellal peatus siin postivanker.

Viie minuti pärast kuuldus hobueeslite kabjamüdinat ja varsti postivanker jõudis ta väravate ette. Posteljon Pritsu hiiglasuured prillid välgatasid kuuvalgel. Ta teretas valjusti Ballingerit, kargas siis pukist ja võttis hobueesleil rauad suust. Ses postijaamas ta alati andis neile kaeru.

Sellal kui hobueeslid sõid kaeru, vana Ballinger tõi majast postikoti ja viskas selle vankrile.

Posti-Prits armastas kõige enam maailmas oma hobueesleid, keda hüüti Donderiks ja Blitzeniks, ja pääle selle veel väikest Leeni Hildesmüllerit. Enne kui jatkata teed, ta küsis Ballingerilt:

„Ütle, kas postkotis ei ole kirja proua Hildesmüllerile väikeselt Leenilt kivimurrust? Ta viimases kirjas oli, et ta pole päris terve. Ta ema on väga rahutu ja ootab kannatamatult teateid?“

„Jah,“ vastas Ballinger, „kotis on küll selline kiri. Tommy Rayon tõi ta täna õhtul. Aga kas väike tüdruk töötab tõesti kivimurrust?“

„Võorastemajas,“ parandas Prits.

„Ta on ju kõigest üksteist aastat vana, ja välimuse järgi võiks vähemgi öelda. Aga ta isale annan ükskord niisuguse nahaäie, et ta teab. Nägemiseni, Ballinger. Mine tupp. Sa oled ainult sukis, ja täna on külm öö.“

„Hääd teed, Prits,“ ütles vana Ballinger. „Täna on tore öö sõita.“

Hobueeslid sõrkisid tihedat traavi märke. Prits sundis neid meelitades, ja vanker mürises rõõmsalt mööda teed edasi.

Alguses kõik läks rahulikult ja hästi.

Kuid kaheksa miili postijaamast eemal Prits jõudis suure metsa.

Järsku kärgatasid püssipaugud. Prits kohkus hirmsasti ja tahtis juba tagasi pöörduda. Kuid hilja!

Talle lendas vastu salk ratsanikke, ja hetke pärast vanker oli sisse piiratud. Üks röövleist pööris revolvri Pritsu poole, ja kaks hoidsid hobueesleid kinni.

„Kurat võtaks!“ karjus Prits vihaselt. „Laske hobueesleid lahti! See on ju ühendriikide post!“

„Noh, sakslane, te ruttu!“ ütles keegi käheda häälega. „Jäta ohjad ja roni pukist maha!“

Hondo Bill, selle röövlijõugu¹⁾ päalik, kohtas Pritsu vankri päris juhuslikult. Selline väike asi poleks väärinudki suurt röövli, nagu seda oli Hondo Bill. Alles tund aega tagasi ta peatas kiirrongi ja röövis selle paljaks. Saak oli rikkalik, ja nad liikusid rõõmsasti ning rahul olles Mehhiko poole. Pritsu paljaksröövimine oli kerge asi. See oli neile nagu lõbus meelelahutus pärast rasket tööd.

Prits kohendas oma prille ja vihast värisedes astus pu-

¹ jõuk — salk.

kist alla. Röövlid hakkasid huigates Pritsu ümber keerlema, nagu tahtes näidata, kui lõbus neil on.

See ajas Pritsu hirmsasti vihale, nii et ta vaevalt suutis hoiduda rusikatega röövlite kallale tormamast. Kuidas nad julgevad narrida teda, Ühendriikide posteljoni!

Kuid nüüd röövel Rogers, hüüdnimega „Latsuv madu“, tõmbas hobueeslit liig tugevasti välja. See puristas valu pärast ja raius takka üles.

Sellist ülekohut Prits ei kannatanud välja. Ta kargas vihakarjatusega Rogersi kallale ja hakkas teda kõigest jõust rusikatega taguma.

„Ah sa kaabakas!“ karjus Prits. „Sel hobueeslil on haige suu. Ma peksan su läbi nagu koera!“

Röövlid naersid valjusti, vaadates, kuidas väike Prits kargab suure mehekolaka kallale.

Rogers ise naeris ka päris pisaraini.

„Koristage ära mu kallalt see hirmus sääsk,“ ütles ta selt-simeestele.

Üks röövleist haaras Pritsul kraest kinni ja tiris ta Rogersist eemale.

„Missugune vapper sakslane!“ kiitis Rogers.

„Selliseid ma pole veel näinud. Ta astus oma hobueesli eest välja. Mulle meeldib, kui inimesed säästavad oma hobuseid, olgu need siis või hobueeslid.“

„Noh, mu armas,“ ütles ta hobueeslile, „jää rahule, ma ei rebi sind enam.“

Hondo Bill juba tahtis Pritsu vabaks lasta. Kuid nüüd tuli Ben Mawdy, pääliku abiline. Ta pani ette postikotid läbi vaadata.

„Kuule, päälik,“ ütles ta, „ma vanasti müüsin Frederiksburgi sakslastele hobueesleid ja tean, kuidas nad asju ajavad. Nad saadavad raha tihti postiga, selle asemel, et saata panga kaudu. See on küll riskantne¹⁾, aga on selle eest odavam.“

Mawdy ei jõudnud oma sõnu lõpetadagi, kui Hondo Bill juba hakkas kotte vankrilt maha viskama. Ta oli süllapikkune, kiire ja otsustav mees. Nuga välgatas ta käes, ja ühekorraga oli postikott lõhki. Röövlid kogunesid ta ümber ja hakkasid kirju ja pakke avama. Mõne minuti pärast Pritsule sadas igast küljest sõimu. Esimesest postikotist röövlid ei leidnud ainustki dollarit.

„Häbi teile, sakslased,“ ütles Hondo Bill Pritsule. „Te

¹ hädaohtlik.

näete nii palju vaeva, aga postiga saadate ainult tühipaljaid paberinärusid. Kuhu te panete raha?"

Röövliid asusid teist kotti läbi vaatama. Selle Prits sai Ballingerilt. Prits läks väga rahutuks. Talle tuli meele, et sääl oli Leeni kiri, ja ta pöördus pääliku poole järgmiste sõnadega:

„Palun teid, ärge avage proua Hildesmülleri kirja. Selles pole teile midagi huvitavat!“

„Täna väga,“ vastas päalik. „Sedasama ma otsisingi. Siin ta on. Noh, näidake tuld, lapsed.“

Hondo avas kirja. Röövliid süütasid kirjadehunniku maas, ja selle tule valgel hakkas päalik hoolikalt vaatlema väikest paberitükki mingisuguste tundmatute teravate tähtedega.

„Noh, küll sa aga luiskasid, sakslane,“ ütles ta natukese aja pärast. „Miks sa tegid, nagu oleks see nii väga hinnaline kiri. Pole ilus niiviisi petta oma sõpru, kes aitavad sind kirjadest lahti saada.“

„Minu meelest see on hiina keel,“ ütles üks röövleist.

„Ei,“ vastas teine röövel, üsna noor mees, kes oli end üleni täis riputanud taskurättide ja nikeldatud nõudega. „Need on kiirikirja märgid!“

„Ah ei, ei!“ hüüdis Prits. „See on vaese tüdruku kiri, saksa keeles. Vaene tüdruk on haige, kuid teda sunnitakse töötama võõrastemajas, kodust kaugel. Mõelge ometi, millised nurjatud vanemad tal on!“

„Kelleks sa meid pead?“ ütles Hondo karmilt. „Sa arvad, et meid ei huvita vaese tüdruku saatus! Tead mis: sa loed kohe selle kirja valjusti ühendriikide keeles ette! Noh, hakka pääle!“

Prits hakkas lugema, tõlkides saksa keelest inglise keele. Röövliid seisis vaikselt ja kuulasid tähelepanelikult.

„Kui vana see tüdruk on?“ küsis Hondo, kui Prits lõpetas lugemise.

„Üksteist.“

„Ja kus ta elab?“

„Kivimurrus Rocky Mountaini juures. Ta töötab võõrastemajas... Jumal, Jumal, kas tõesti väike Leeni tahab enda uputada? Kui see peaks juhtuma, oo, siis lasen ta isa maha, vannun seda!“

„Teie, närused inimesed!“ ütles Hondo põlgavalt. „Teie lapsed peaksid veel nukkudega mängima, aga te saadate nad raskele tööle! Te olete püsti saatanad, aga mitte inimesed.“

Hondo Bill kutsus oma poisid kõrvale ja kõneles nendega. Pärast seda nad haarasid Pritsu, viisid ta teelt kõrvale ja sidusid kõitega puu külge. Ta hobueeslid seoti lähedale teise puu külge.

„Me ei tee sulle kurja,“ rahustasid nad teda. „Ei tee häda, kui istud veidi aega seotult. Noh, jumalaga!“

Kuuldus sadulate naginat. Röövliid istusid hobustele. Varsti nad kihutasid metsikute huigetega mööda teed.

Prits istus tervelt kaks tundi puu küljes. Ta jäi pikapäale uniseks ja uinuski. Ta ei teadnud täpselt, kui kaua ta oli maganud. Keegi raputas toorelt ta õlga, ja ta ärkas. Ta vabastati köitest ja tõsteti jalule.

Prits hõõrus silmi ja nägi, et ta oli jälle hirmsate röövliite hulgas. Nad tõstsid ta pukki ja andsid ohjad kätte.

„Kasi kohe koju,“ käskis Hondo Bill. „Tegid meile palju tüli, ja me oleme röömsad, et saame ükskord sust lahti.“

Nende sõnadega ta lõi valusasti hobueeslit piitsaga. Väikesed loomad söötsid paigalt ja kihutasid nelja edasi. Nad röömutsesid, et olid jälle sõidus. Prits ajas neid nii palju kui jaksas. Ta kuidagi ei suutnud toibuda sellisest imelikust seiklusest.

Posti-sõiduplaani järgi ta pidi jõudma juba koidikul Frederiksburgi. Kuid seekord kell oli juba üksteist, kui ta hommikul linna jõudis. Teel postimajja Prits peatus Peeter Hildesmülleri värava ees ja hüüdis ta naist. See ootas Pritsu juba ammu ja jooksis kohe välja. Tema järele tuli terve Hildesmülleri perekond.

Proua Hildesmüller, ärevusest punase näoga paks naine, küsis, kas ei ole kirja Leenilt. Prits jutustas oma seiklusest ja kirjast, mille oli lugenud röövleile ette. Proua Hildesmüller puhkes valjusti nutma. Kas tõesti tema väike Leeni otsustas enda uputada?! Miks ta ometi laskis ta kodust ära! Kuidas nüüd päästa oma kallid tütreke?

Peeter Hildesmüller sattus sellisesse ärevusse ja muresse, et pillas maha oma armsaima merevaigust piibu, mis purunes kildudeks.

„Vanamoor!“ karjus ta naisele. „Kuidas sa tohtisid lasta meie õnnetu lapse võõraste inimeste juure? See on sinu süü, kui me teda enam ei näe.“

Kõik teadsid liig hästi, et see oli Peetri süü, seepärast keegi ei pannud ta sõnu tähele.

Ja äkki keegi ütles nõrga häälega: „Ema!“

Proua Hildesmüller alul arvas, et Leeni hüüab teda teisest maailmast. Kuid siis ta toibus, sööstis Pritsu vankri juure ja koukis unise Leeni tekihunniku alt välja. Rõõmust nuttes ta kallistas ja suudles lõpmatult oma kallist tütrekest.

Leeni oli õnnelik. Kõik ta soovid täitusid. Ta sai tagasi oma ema juure, keda niiväga oli igatsenud näha. Prits vahtis teda pärani silmi.

„Jumal küll!“ hüüatas ta. „Aga kuidas sa vankrisse sattusid? Kas ma tõesti olen pääst põrunud ega mäleta midagi?“

„Aga sa töid ta ju koju, Prits,“ ütles proua Hildesmüller. „Kuidas sind tänada! Leeni, jutusta emale, kuidas sa sattusid Pritsu vankrisse.“

„Ei tea,“ vastas Leeni, „kuid ma tean, kes röövib mu võorastemajast! Uljas¹ rüütel röövib mu!“

„Armuline Jumal,“ halises Prits, „me oleme vist kõik arust ära!“

„Ma teadsin alati, et ta tuleb,“ ütles Leeni, istudes tekkidele, millesse ta oli mähitud. „Läinud ööl ta tuli „Inimsööja lossi“ juure oma sõpradega, piiras selle ümber ja võttis tormijooksuga. Rüütlid löid võorastemajas kõik ukсед sisse ja lõhkusid kõik nõud. Härra Malony nad pistsid vihma-vee tünni, proua Malony nad valasid jahuga pääst jaluni üle. Teenijad kargasid aknast välja ja jooksid mööda metsa laiali, kui rüütlid hakkasid püssidest laskma. Paugud äratasid mind. Tulin

trepile, siin mind kohtas mu rüütel. Ta oli pikk, tugev, ilus. Nägu oli tal okkeline nagu kibuvits. Ta rääkis nii lahkesti ja õrnalt, ja viinalõhna tuli tal suust. Ta pani mu hobuse selga ja istus ise ka sadulasse. Siis sõitsime lossist rüütlitega ära. Varsti uinusin magama ja ärkasin kodus.

„Milline lori!“ hüüatas Prits.

„Jatkub neist rumalaist muinasjuttudest. Ütle parem, kuidas sa sattusid mu vankrisse?“

„Rüütel pani mind,“ vastas Leeni veendunult².

Ja tänapäevanigi hääsüdamlikud Frederiksburgi kodanikud ei saa Leenilt mingit teist seletust.

¹ vapper, vahva.

² kindla usuga.

Ajaleht.

Elektrilisi katseid.

A. Perelmanni järgi. Linoollõiked E. Isokilt.

Paberist hampelmannide tants. — Maod. — Juuksed püsti.

Vend pidas sõna. Teisel päeval, kui pimedaks läks, ta hakkas jälle katsetama. Kõigepäält — „kleepis“ ajalehe ahjule. Siis küsis minult paksemat kirjutuspaberit ja hakkas lõikama naljakaid inimkujusid.

„Need paberist hampelmannid hakkavad varsti tantsima. Too nõopõelu!“

Igal hampelmannil torgati nõel läbi jala.

„See on selleks, et ajaleht tõstaks neid lendu,“ seletas vend, asetades paberkujukeksi kandikule.

„Etendus algab!“

Ta võttis ahjult ajalehe ja, hoides teda horisontaalselt, lähendas ülalt kujukestele.

„Püsti!“ käsutas vend. Ja kujutelge — kujukesed kuu- lasidki, tõusid püsti! Tõusid ja seisis niikaua kuni vend tõstis ajalehe kõrgemale — siis laskusid jälle pikali. Kuid ta ei annud kaua rahu, ajalehte lähendas ja kaugendas, ta sundis hampelmanni kord tõusma, siis jälle laskuma.

„Poleks ma neid koormanud nõeltega, nad kargaksid vastu ajalehte ja jääksid selle külge. Näed,“ vend tõmbas mõnest hampelmannist nõela välja, „nad tõusid lehe külge ja jäidki sinna. See on elektri külgetõmbe jõud. Ja nüüd vaatame, kuidas ta eemale tõukab.“

„Kas elekter tõukab eemale ka?“

„Sarnaselt elektriseeritud asjad tõukuvad üksteisest eemale. Kuhu sa käärid panid?“

Andsin käärid ja vend hakkas ahju külge „kleebitud“ ajalehe küljest lõikama kitsast riba. Esimest päriselt lahti lõikamata jättes ta hakkas teist lõikama, siis kolmandat jne. Kuuenda

või seitsmenda ta lõikas päris lahti. Lehest sai „paberhabe“, mis siiski ei kukkunud ahju küljest, nagu ootasin, vaid jäi sinna püsima. Ülemist osa käega hoides tõmbas vend harjaga mõne korra üle ribade ja siis võttis „habeme“ ahju küljest, hoides teda väljasirutatud käes.

Selle asemel, et vabalt rippuda, ribad läksid laiali, hoidudes silmnähtavalt üksteisest eemale.

Nad eemalduvad üksteisest seepärast,“ seletas vend, „et on sarnaselt elektriseeritud. Elektriseerimata asjadele nad tõmbuvad külge. Pista käsi alt nende vahele, ühed tõmbuvad käe külge.

Laskusin kükakile ja pistsin käe ribade vahele, õigemini küll, tahtsin pista, kuid ei saanud, sest ribad põimusid käe ümber nagu maod.

„Kas sa neid madusid ei karda?“ küsis vend.

„Miks? Nad on ju paberist.“

„Aga mul on hirm. Vaata, mis-sugune hirm.

Ta tõstis lehe oma pää kohta, ja ma nägin, kuidas ta juuksed tõusid püsti.

„See on katse? Eks ole: see on ka katse?“

„Samasugune nagu praegu tegime. Ajaleht elektriseeris mu juuksed, need tõmbuvad tema poole, kuid üksteist tõukavad eemale nagu „paberhabeme“ ribadki. Võta peegel, ma näitan, kuidas su oma juuksed tõusevad püsti.

„Kas valus ei ole?“

„Mitte sugugi!“

Tõepoolest, ma ei tunnud sugugi valu, kõdigi mitte, kuid siiski nägin peeglis, kuidas juuksed seisid püsti.

Päale selle kordasime eilseid katseid, ja vend lõpetas „seansi“, nagu ta meie mängu nimetas, lubades homme teha uusi katseid.

Kuidas ehitada india-purjek.

B. Žitkovi järgi M. O. Linoollõiked E. Isokilt.

Juhtud vahest nägema poisikest pingil istumas ja keppi voolimas. Voolib innuga. Ise nohiseb.

Küsid talt:

„Mis sa teed?“

„Ei midagi. Niisama,“ ta vastab.

„Lõikad siis niisama nalja pärast?“

„Mis nalja pärast... Näe, noagi teritasin. Nagu tuli! Eks vaata!... Nägid?“

Ta lõikab laastu teise järele. Laast kargab esile rõngana, ussina, pilpana — mitmekujuliselt. Tõesti võib öelda: laaste on lust vaadata.

„Tähendab, sa septsid siis laaste?“

Ta haavub.

„Mis sa siis,“ toriseb ta, „sellest kepest ikka teed? Kepp on ikka kepp.“

Suleb noa ja pühib pingilt minema.

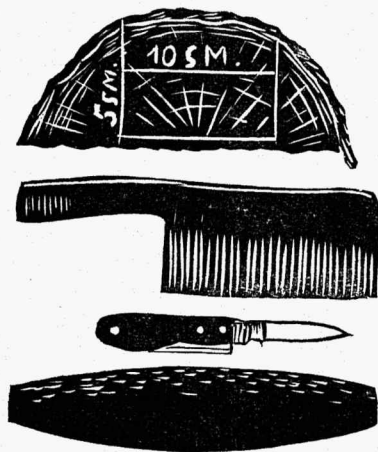
Aga seda taipu tal ei ole, et kepest võib valmistada purjeka. Kui mitte ühest kepest, siis kahest. Ja missuguse! Kui puri päale panna, ta lendab nii, et joostes ka ei jõua järele. Ja kõik võib taskunoaga ise valmistada. Peab vaid teadma, kuidas.

Jutustan kohe. Aga et see õigemini läheks, ma lähen hangin endale männihalu ja hakkan ise tegema.

Teen ja kirjutan: mis millegi järel teha, kuidas kusagil toimida — kõik täpselt. Ja vahepeäl joonistan, mis välja tuleb. Kõik samm-sammult.

Valisin endale praegu köögis männihalu. Heitsin kõrvale oma viis tükki: ikka otsisin, et oleks vähem oksid ning kihid oleksid sirgemad. Et kiud ei jookseks viltu või üksteisest läbi. Leidsin kohase halu.

Nüüd pean sellest välja raiuma prussi: 5 sentimeetrit laia, 10 sm. kõrge ja terve halu pikkuse. Noaga oleks see juba raske. (Joon. 1.)

Joon. 1.

Võtsin kiini. See on olemas igas majapidamises. Säadsin halu püsti ja märkisin selle otsale, kuidas umbes pean raiuma. Asetasin siis kiini märgile ja lõin teise haluga talle kuklasse — kops! Veel! Veel!

Kiin läheb halgu, ma ei lase käepidest lahti, vaid taon teise haluga. Kiin läks tervelt sisse, kuid halg pragunes ainult, ei läinud aga lõhki.

Andsin siis hoobi kiini otsale: kaks korda saingi haluga lüüa. Puu ragises ja vajus lõhki. Panin kohe kiini teisele märgile. Hoop haluga. Raiusin ära ka teise märgi järgi. Samuti kõige nelja järgi.

Tuli välja niisugune pruss, nagu tarvis. Nõndaks. Noh, valmistage pruss ja lugege siis edasi. Vaadake ainult, et halg oleks kuiv: valige välja kõige kergem.

Nüüd nii. Pange üks halg maha ja sellele raiuge, tahuge prussiotsad ära, nii et ta sarnaneks ülespidi otsadega liurauale. (Joon. 2.)

Halg on selleks all, et ei raiuks põrandasse. Kui aga kivil töötada, võib kirve kergesti nürida.

Säädke nüüd nuga valmis. Teritage ta nii hästi kui võite. Kõvasi peab käepärest olema: tööriist kõvasita on sama, mis hobune kaerata. Kummagagi ei jõua kaugele.

Noh, otsad on ümmarguseks tehtud. Kuid jämedalt, krobeliselt. Nüüd juba tuleb noal tööle asuda.

Alustage prussi silumist sellest küljest, kust te raiusite otsad. Sellest saab põhi. Minu arvates on kõige mõnusam töötada nii. Seista aknalaua juures, toetada üks prussi ots vastu aknalaua nurka, teine vastu rinda. Noapää võtta paremasse kätte, kuna vasemaga hoida otsast kinni. Nuga hakkab töötama nagu hõövel

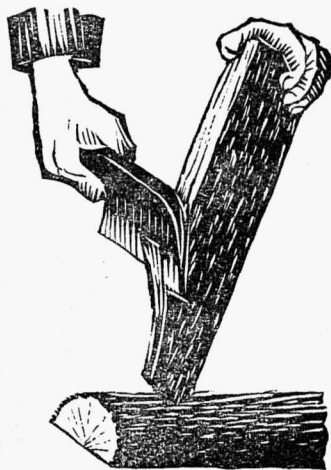
Ega maksa rutata. Võtke servadelt korralikult laaste maha. Püüdke laast tõmmata kuni äratahutud kohani. Põhi läheb ikka kumeramaks ning kumeramaks, ja tuleb silmas pidada, et üleminek põhjast otsadele oleks lauge.

Vahete-vahel võtke töö ja vaadeldge teda kõrvalt.

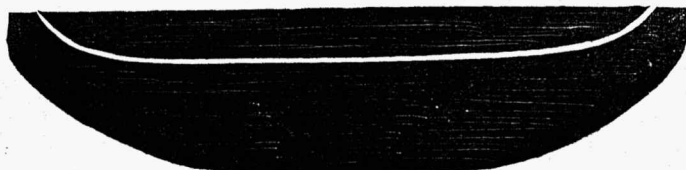
Kui mõlemad otsad on ümmargused, tuleb asuda päälmise poole juure. Seda nii: märkige pliatsiga mõlemale küljele kõver soon just nii nagu joonisel. (Joon. 3.)

Nüüd toetage töö vastu aknalauda ja lõigake noaga külgedelt ning nurkadelt. Kuid tõmmake noaga enda poole, mitte endast eemale, muidu võite otsad läbi lõigata. Kõige parem on teha nii: käänake nuga nurgana. Asetage tera enda poole. Parema käega tõmmake noapääst, vasemaga otsast.

Voolige ainult keskpaigani. Nii ühest servast kui teisest. Siis

Joon. 2.

Joon. 3.

pöörge töö ümber ja voolige teisest otsast. Aga ikka enda poole, mitte endast eemale.

Vaadake kogu aeg kõrvalt, et te ei lõikaks pliatsimärki.

Meie paadile tekib üles küür. Ta seisab terava servana nagu katus. Nüüd voolige see maha. Nii on palju hõlpsam töötada, lõigates alati servi. Lamedat pinda on noaga raske võtta. Lõigake see küür ära kuni pliatsimärgini ja teil on nüüd õõnsus, nagu india pyroogil. Nii peabki olema; meie laev ongi india purjek.

Nüüd peab teda voolima igast küljest, et ta oleks sile. Et ta ei oleks nagu välja raiutud, ja et ei oleks näha noajälgi.

Siinjuures üks tähtis märkus: voolimine peab olema aina lõbu. Selleks on vaja nuga alatasa teritada, et ta oleks „nagu tuli“, et puud lõigata oleks niisama hõlpus nagu naerist.

Nii näiteks, siludes noaga käila¹ ja pära tuleb lõigata põiki kihte. See ei ole sama, mis lükata laastu piki prussi.

Asetage laev kummuli ja lõigake kumerusi nimelt nii, et nuga ei läheks ainult edasi, vaid lükake teda tingimata kõrvale, et ta lõikaks, aga ei poetaks. Kui nuga on terav, siis lendavad siingi tublid laastud. Ja kui harjute veidi, siis teete seda lõbuga. Ent kui läheb veidike raskeks, hakkab tüütama, teadke — kindlasti on nuga nürinenud.

Terava noaga ei ole kunagi igav lõigata.

Joon. 4.

Kel on terav nuga, see lõikab ka säääl, kus pole tarvis — ei saa kohe järele jätta: küll klassis koolipinki, kodus lauda ja aias pinki. Nüri nuga aga vedeleb alati taskus töötä. Ei tahagi teda kätte võtta.

Nii siis, teritage sagedamini nuga ja vaadake aeg-ajalt joonist. Meie laev peab omandama niisuguse kuju. (Joon. 4.)

Seest võib teda veidi õõnestada. Seda peab nii tegema: poole sentimeetri kaugusel äärest tuleb ülemisel poolel piki kumbagi parrast teha sisselõige. Ent säääl, kus pöördub käila ja pära joon, ei ole enam lõiget nii lihtne teha: tuleb ju lõigata kihtidest risti läbi. Siin peab pliatsiga märkima kaares joone ja mööda seda joont tegema üksteise järele tækkeid noaotsaga.

Nüüd võib teha piki pardaid kraavikesed üksteise kõrvale. Teritage noaots tuliteravaks.

Noaga õõnestamine on igav töö. Kuid kui nuga on teritatud hästi, siis on õõnestamine niisama lõbus kui voolimine.

Kui õnnestub õõnestada ühe sentimeetri sügavuseni, siis on küllalt. Noaga on raske õõnestada sügavamalt. Seda tehku need, kel on käepärast õõnespeitel.

Ent meile jätkub sellestki. Ärge olge mures, kui laev sai seest konarlik, nukiline ning sopiline. Ma ütlen kohe, kuidas seda parandada.

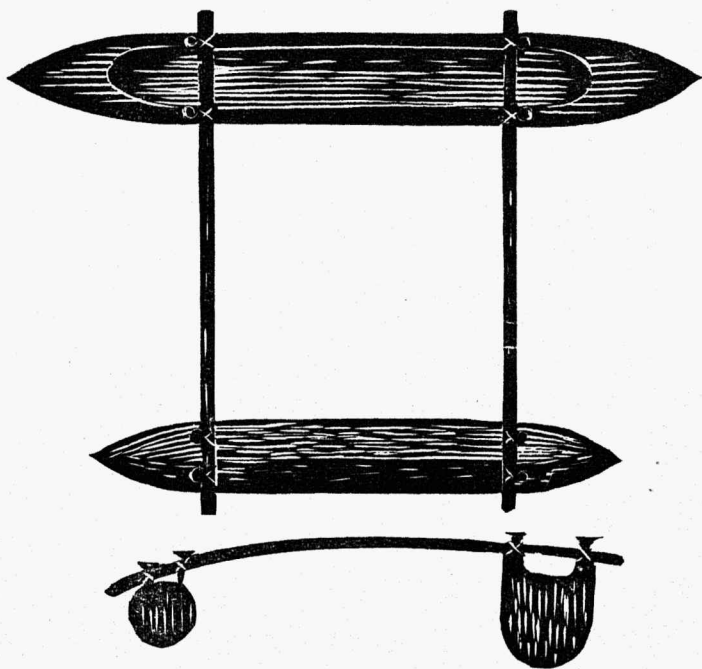
Hankige endale viiesendiline ja minge rauakauplusse. Küsige üks

¹ käil — laevanina.

leht „klaaspaberit“. Kui küsitakse, mis number, öelge „number kaks“. Käristage tükk klaaspaberit ja mässige tikukarbi ümber. See on alles tööriist! Selle karbiga hõõruge oma laeva seespoolt: klaaspaber võtab kõik nukid ja sakid maha.

Hõõruge klaaspaberiga terve laev väljaspoolt üle. Kui keegi tahab veel päris siledaks teha, see ostku number nulline klaaspaberi leht — see on üsna peen, temaga võib töö nii ära lihvida, et isegi läige ilmub.

Väljaspoolt võib veel tööd enne klaaspaberit kraapida klaasikilluga. Ei ole ka halb.

Joon. 5.

Ma tegin praegu nii.

Tasandasin noaga, niipalju kui sain. Kraapisin siis väljaspoolt klaasikilluga. Proovisin ka seespoolt, säält, kus olin õnestanud. Võttis säält ka. Vahetasin viis klaasi. Nad nürinevad ka lõppeks. Siis hõõrusin seespoolt jämeda klaaspaberiga. Käänasin ta ümber karbi ja hakkasin kraapima. Aga päris uhkeks läks. Nüüd lihvin aina „number nulliga“, ja läheb siledaks — et kohe lust kätte võtta.

Nüüd peab katsuma midagi teha, et meie laev ei vettiks. Sest kui ta imbub vett täis — läheb raskemaks, ei ole tal siis enam seda sõitu.

Siin on kaks kerget talitusviisi. Üks on vahaga hõõrumine. Seda tehakse nii: kriipsutage laev vahatükiga üle ja hõõruge siis nartsuga kõigest jõust, kuni täielise läikeni. Seespoolt hõõruge karbiga. Mässige ta nartsu sisse ja hõõruge. Vaadake, et ei jääks tühje kohti, laike. See oleks üks viis.

Teine on — õlitamine.

Kõige parem selleks on värnits, mida tarvitatakse õlivärvide juures. Teda on vaja ainult veidikene, nii palju, et saaks nartsu märjaks kasta. Nartsuga hõõruge värnits igale poole, igasse nurka. Männipuu tumeneb, ja laev omandab tõsisema ilme.

Kui nüüd tuleb teil mõttesse panna see laev, see india pyroog, vette — ta läheb ümber: heidab küljeli ja hakkabki nõndaviisi ujuma.

Näe nüüd, te ütlete, kuidas õpetas.

Asjalugu on järgmine, et see pole veel kõik. Pyroog pole veel kaugegltki valmis. Ta ei tohi mitte ükski ise kummuli pöörduda, vaid ta ei lähe ka purje ja tuulega ümber.

Võtke jälle halg.

Oh, jälle algusest pääle, te ütlete; — kuid ei, siin on asi lihtsam. Meil on peaaegu kõik juba tehtud. Halust tuleb teha lihtsalt süstiku-taoline kepp.

Ta peab olema pyroogist lühem. Viis sentimeetrit jäme. Ottest terav. Nüisugune, nagu joonisel. (Joon. 5.)

Nüüd peab otsima kaks kepikest. On tarvilik, et kepikesed oleksid painutatud veidi kaardu. Kui pyroog on meil halu pikkune, siis olgu kepikesed halust veidi pikemad. Nad peavad olema lapse sõrme jämedused.

Hankige nüüd kaheksa naela. Siia on parajad „kahetollised“ ja „tollised“ naelad.

Naelu vajame järgmiseks otstarbeks: et pyroog vees ei langeks küljeli ega pöörduks kummuli, kui me talle asetame purje, me kinnitame pyroogi külge selle süstiku.

Tuleb lüüa laeva pardasse kaks naela pära lähedale ning kaks naela nina lähedale. Nende naelte külge seotakse kepikesed.

Nad lähevad risti üle laeva källa ja pära. Vähemad naelad tulevad lüüa samas korras süstikusse. Nende naelte külge seotakse kepikeste vabad otsad. Osutub nii, et pyroog on ühendatud süstikuga kahe kepikesest vahepuuga. (Joon. 5.)

Siduda tuleb peene, tugeva lõngaga ja hästi kõvasti. Siin peab vaatama, et viltu ei läheks. Süstik peab vaatama samas sihis kui pyroog.

Tehke nii: asetage pyroog lauale. Toetage millegagi, et ta küljeli ei kukuks. Tema kõrvale 20-sentimeetri kaugusele pange süstik. Vaadake, et ta oleks paigutatud täpselt. Nüüd mõõtkte kepikesed valmis. Pliiatsiga märkige ära, kuhu tulevad naelad lüüa. Niihästi laeval kui süstikul. Tehke ka kepikestele märgid, kust neid tuleb siduda. Nüüd lööge märkide järgi naelad kohale ja siduge kepikesed kinni.¹ Vaadake, et seoksite kepikesed kumerusega ülespoole.

Unustasin ütlemata, et süstiku peab ka klaaspaberiga siledaks tegema ja vahaga määrma, et ta ei vettiks.

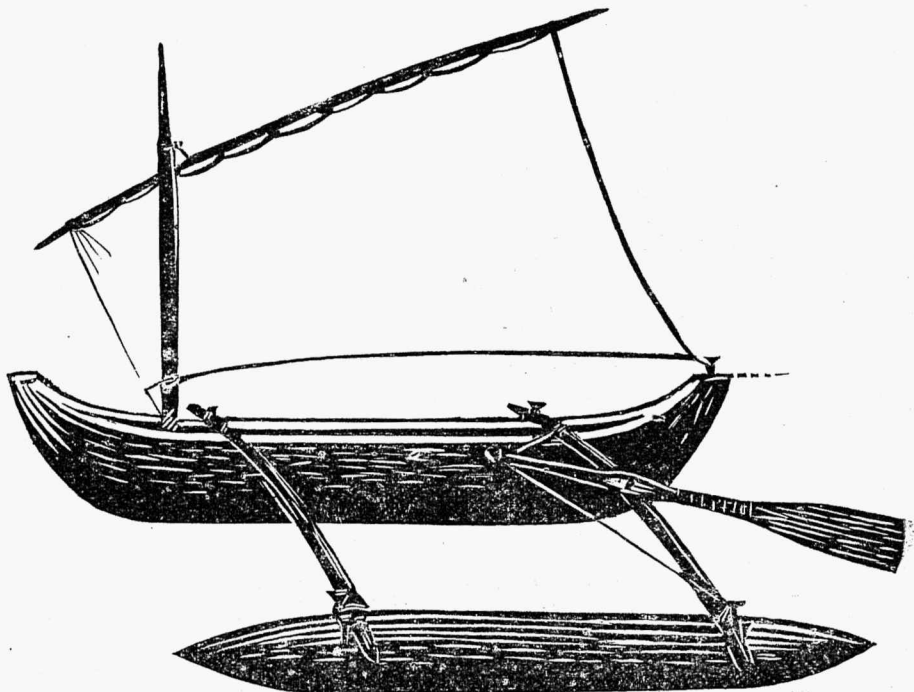
Nüüd saite veesusad. Panete nad vette — ujuvad suurepäraselt. Aga kui liukate veidi edasi — lähevad kergelt ning ruttu.

Nüüd on teha veel kaks kõige tühisemat asjakest: tüür ja puri.

Purje jaoks peab tegema masti. Seda oskab juba igaüks — keppi voolida. Kepp peab olema 25 sm. pikk ja umbes sõrmejämedune. Aga kuidas ja kuhu teda asetada? Kuhu — see on näha jooniselt. (Joon. 6.) Ent kuidas teha auk pyroogi?

Kõige parem on auk naelaga sisse põletada. Siin on tangideta raske läbi saada — tulist naela ikka paljastes kätes ei pea. Tuleb kelleltki paluda viieks minutiks kõverate või lamedate mokkaldega tangid.

¹ Kui naelu lööte, olge ettevaatlikud, et puu ei lõheneks — mänd on halgas. Naaskliga võiks üsna väikesed augukesed ette teha, siis on lõhenemise hädadoht vähem.

Joon. 6.

Kuumutage nael tules ja pistke ta pyroogi põhja. Vaevalt teel õnnestub ühe korraga teha hää auk. Ma kuumutasin naela neli korda. Muidugi ei tarvitse auku läbi põletada. Peab põletama vaid kahe sentimeetri sügavuseni — ja aitab. Nüüd tehke masti ots selle augu jaoks parajaks, et ta hästi tihedasti läheks sisse.

Puri löigake välja õhukesest nartsust. Mis kujuline ta on — seda näete jooniselt. (Joon. 6.)

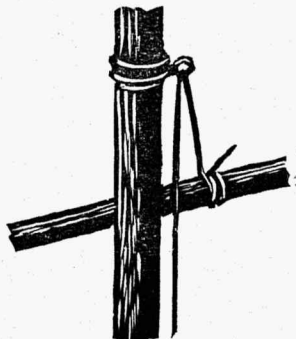
Purje ülemine äär tuleb õmmelda peenikese rao külge, teised ääred aga palistada. Seks paluge juba kedagi tüdrukut, nemad on niisuguses asjas meistrid.

Tehke mastile traadist aasaga rõngas — vaadake, nii. (Joon. 7.)

Raagu, mille külge puri õmmeldud, kutsutakse kahvliks. Siduge kahvli ümber tugev lõng. Pistke lõng mastil olevast aasast läbi, nii saab sellega kahvli ühes purjega üles tõmmata. See lõng kutsutakse valliks.

Purje alumine eespoolne nurk siduge masti külge.

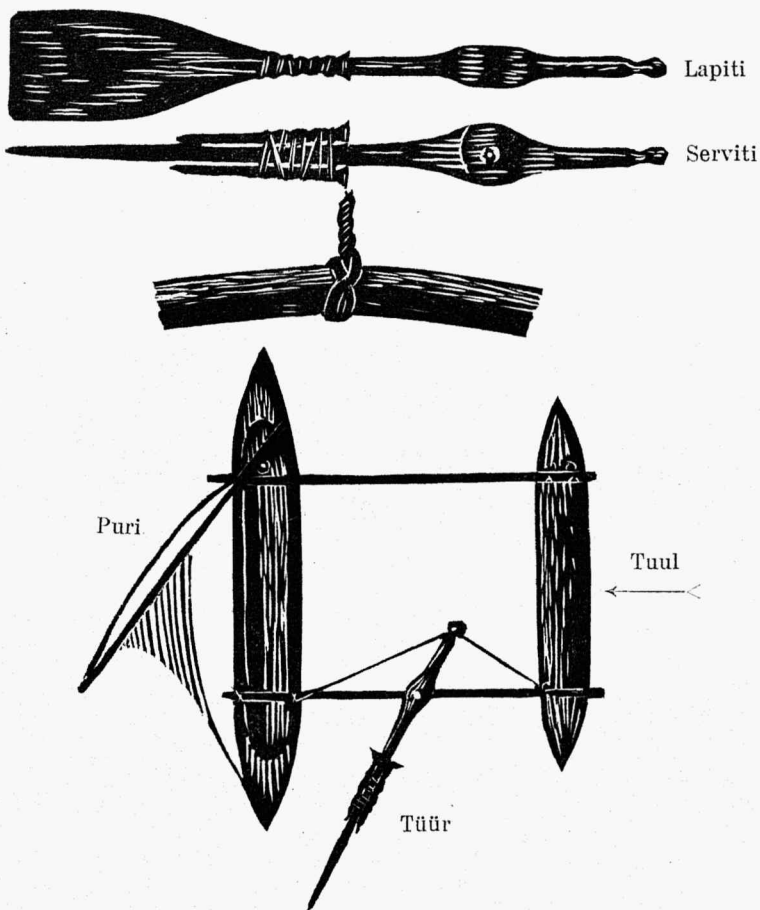
Tagumise nurga külge kinnitage lõng. Selle lõnga abil võib purje kas enam järele lasta või tugevamini sisse tõmmata, kui tarvis. Seda kutsutakse šoodiks.

Joon. 7.

Tähendab, nii: „hiivake“, nagu merimehed ütlevad, ehk tõmmake valli — puri tõuseb üles. „Hiivake“ šooti — tõmmake puri nii pingule kui vaja.

Kui tuul on päri, — „andke“ šooti järele, tähendab — laske teda järele. Kui tuul on enam eespoolt, — tõmmake šooti sisse.

Joon. 8.

Nüüd peab veel tüüri tegema, ja kõik ongi valmis.

Tüür tuleb teha aerukujuline.

Lõhkuge halu küljest paks peerg. Voolige sellest peerust joonise (Joon. 8.) järgi aer. Ta peab olema pikk — 40 sentimeetrit.

Säält, kus tal paksem koht, põletage peene naelaga auk läbi.

See aer kinnitatakse tagumisele kepikesele. Kerige ümber kepikesese paar-kolm keerdu traati. Hästi pingule. Traadiotsad keerutage kokku ülespidi. Sajte orakese. Selle ora otsa asetage aer aukupidi. Aerul on tung üles kerkida.

Kõitke traadiga ta külge kaks naela, nii nagu näidatud joonisel. (Joon. 8.) Aeru ülemisest otsast tõmmake kaks nööri või lõnga: üks pyroogi naelte juure, teine süstiku naelte juure. Nende nõõridega saab tüüri säada nii, et meie laev sõidaks otse.

Laev püüab alati pöörduda sinna poole, kust tuul puhub. Sellepärast, kui tuul puhub näiteks paremalt, siis peab tüürilaba vaatama vasemale, et mitte laeva lasta pöörduda vastu tuult. Kui palju kunagi peab tüüri „lükama“, seda näete juba praktikast isegi.

Kõik Vaikse Ookeani saarte pärismaalased ehitavad sarnaseid laevu ja sõidavad neil õige tugeva tuulega.

Niisugust laeva nimetatakse *k a t a m a r a n i k s*.

Väga tugeva tuulega võib katamaran sattuda hätta.

Kui tuul ei puhu mitte tasakaalu-palgi poolt, vaid lootsiku poolt, siis võib palk minna vee alla, hakkab ikka enam ja enam vette lõikuma ja katamaran vajub küljeli. Aga kui tuul puhub tasakaalu-palgi poolt, siis ei juhtu seda kunagi.

Tähendab, tuul peab puhuma alati palgi poolt. Kuidas siis saab? Osutub, et saab sõita ainult ühele poole. Ei, on olemas pääsetee. Masti jaoks peab tegema augud mõlemasse katamarani otsa ja siis asetama masti kord ühte, kord teise otsa, olenedes sellest, kummale poole tahate katamaraniga sõita. Missuguses otsas on mast — sääl ongi katamarani „nina“ ehk käel.

Tüüri jaoks peab tegema ora mõlema põikpuu külge, ja tüür tuleb ümber asetada samal ajal kui mastki. Kuid seda on tarvis teha vaid tugeva tuulega. Kui on kerge tuul, ei tarvitse masti ümber tõsta. Tõelisel katamaranil asetavad polüneeslased harilikult ikka masti ümber.

Jääkarud.

Väljavõte Adolf Erik v. Nordenskiöld'i suurest reisiteosest: „Vega“ reis ümber Aasia ja Euroopa“.

iberi ranna lähedal meteoroloogilisi tähelepanekuid tehes tuli meile haruldane külaline — suur valge jääkaru: tasa ja nägematult nagu kuskilt maa alt ilmumus ta korruga meie ette. Hää saagi lootuses lähenes ta painduvate liigutustega, tehes ühtlasi sada põiget siia-sinna kõrvale, et varjata oma tõsist sihti. Tihti ronis ta jääpankadele, püstitades end sääli tagumistele jalgadele, et nii oma vaatepiirkonda laiendada, või jälle kuulatas ta tasa olles või nuusutas õhku ümberringi, sest teravam kui nägemine näis tal olevat haistmine, mille abil ta kõige päält tema ette sattunud uut moodi olevuste kohta otsusele tahtis jõuda. Kuna me endid olime maha heitnud, arvas ta nähtavasti hüljestega tegu olevat. Ta ronis jääd mööda meile lähemale, püüdes säälijuures kavalasti oma ainukest mitte-kaitsevõrvi kehaosa, nimelt oma suurt musta nina, esikäpadega hoolega varjata.

Sõjariistuta sääli olles oleks ehk aidanud valjust kisast, et elajat hirmutada ja sundida põgenema. Meie püügimehed olid

aga tema vastuvõtuks hästi varustatud — kolm hästisihitud odaviset, ja rasvane valgekasukamees oligi siruli. Ta püüdis küll mõne sammu põgeneda, kraapis siis lund oma haavadele; pea aga oli temaga lõpp.

Üksikuil laagrikohtadel võib tihti jääkarusid telkide ümber nuuskimas leida. Vahel võib ta kogu öö telgi ümber kobida, ilma et tal julgust oleks sellele tõsisemalt kallale tungida. Kord pistis karu pää keskööl meie telki, et nähtavasti selle sisemust uurida, kuid jätkus tiku ülestõmbamisest, et kutsumatut külalist peletada minema.

Jääkarudel näib olevat suur kalduvus reisiseltskondade toiduvastuse panipaiku mahajäetud sõiduriistadel randadel üles nuuskida ning põhjalikult läbi sorida.

Ühe inglise reisiseltskonna poolt lasti kord üks karu maha, kelle kõhust muude maiustuste seas ka terve haava-plaastri tagavara leidis, mille ta muidugi mõne arstirohtude-ladu rüüstamisel sisse oli õginud.

Noore jääkaru liha sarnaneb maitse poolest kõige paremale sea- või vasikapräele, ja kui „Vega“ osavatel küttidel korda läks mõnd karu tabada, oli laevas jälle mõni päev söögi poolest mõnus olemine.

KOLMAS JAAM

LAUD JA PLIIT

Köögilaboratorium.

Kuivad männihalud põlevad praksudes. Rõõmus leek paneb külamuusikandina tantsima ja hüplema pliidile kogunenud publiku: sinine emailitud teekann hüpitab oma kaant nagu kübarat ja püüab teda lennult, malmpann visiseb ja väriseb vaikumusest. Isegi suur vaskkastrul unustab oma väarikuse ja puristab pöörasena, valades keeva vett oma naabrile, tagasihoidlikule katlakesele.

Teie arvate, et see on köök, kuid minu arvates see on keemia-laboratorium.

Nagu laboratooriumiski muutuvad siin ühed ained teisteks, hoopis erinevaiks.

Arusaamatud asjad toimuvad siin kastruleis, pottides ja padades.

Lihtsas kausis korraga väike taignakämp hakkab elama, kasvama ja kergib üle äärte.

Lihatükk, mis pandi kastruli, on ühe tunni jooksul nii muutunud, et ei tunne teda ära: lagunes kiududeks, mis vaevalt seisavad koos, ja muutus punasest halliks. Kartul nüüd sama oli ilus kõva, kuid nüüd on pehme ja pudev.

Ja kõiki neid imesid ei tee mingi õpetatud keemik, vaid kõige harilikum kodune perenaine, põll ees ja käised kääritud.

See naine, kes askeldab pliidi juures, ei teagi, mis sünnib ta pottides ja padades. Kas ta näiteks teab, mis toimub, kui keedetakse kartuleid?

Mis on kartul?

Mis on kartul? Aga seda teavad ju kõik.

Ei, pole õigus, kõik ei tea.

Noh, kas teie näiteks teate, millest kartul on tehtud?

Kui ei tea, tehke niisugune katse.

Hõõruge toores kartul pudruks, segage vee hulka purgis, kurnake see segu läbi lapi ja laske vedelik selguda.

Purgi põhja koguneb mingit valget ainet.

Valage vesi ära, sade asetage kuivatuspaberile ja laske ta kuivada.

Siis saate valge pulbri.

Mis see on? See on tärkliis ehk kartulijahu, nagu ütlevad perenaised.

Kartulis on palju tärklist. Kuid miks me teda harilikult ei näe?

Seepärast, et kartulis tärkliis on peidetud väikestesse aiatadesse — rakkudesse.

Miks ei sööda toorest kartulit?

Ei ole kerge pääseda tärkliise kallale. Meil tuli seks kartulit riiviga hõõruda. Kuid maos ei ole sellist riivi. Magu ei saa sellise tööga hakkama.

Seepärast ei söödagi toorest kartulit. Kui kartulit keedetakse, rakkude seinad lõhkevad kuumusest, ja vesi tungib tärkliiseteradesse. Sellest tärkliiseterad paisuvad ja lähevad pehmeks.

Ja seetõttu, et tärkliise terad imesid kõik vee endasse, aurutatud kartul näibki kuiv. Nii pääseb kartul kuivalt veest.

Miks küpsetatud kartulil on kooruke ja keedetul ei ole?

Kartulit küpsetades kuumutatakse teda väga tugevasti, palju enam kui keetes. Suurest kuumusest tärkliis kartuli pinnal muutub „dekstriiniks“ — liimiks, mis liimibki üksikud tärkliiseterad koorukeseks.

Dekstriiniga te vist olete mõnedki korrad liiminud, ilma et oleksite teadnud, millest ta tehakse.

Muuseas, sellise liimiga liimitakse apteegis sildid rohu- klaasidele.

Miks färgeldatud pesu on kõva?

Triikimisel kuuma triikrauaga tärkliis muutub kuumusest dekstriiniks. Pesule tekib kõva kooruke nagu kartulile.

Seepärast tärgeldatud kraed ongi nii kõvad, et kas või löikavad kaela.

Kuidas tekib leivakooruke?

Jahus, mitte kartuli-, vaid harilikus jahus, on ka tärkliis. Seepärast tekib ka leivale ahjus kooruke.

Kuid kas on tõsi, et leivas on tärkliis? Võib-olla, petan ehk teid, ja sääli ei ole mingit tärkliis. On kõige parem, kui proovite järele.

Mähkige tükk taigent lapikesse nagu kotti ja peske seda siis veekausis, pigistades kogu aeg. Vesi muutub valgeks nagu piim. Laske ta selgub ja siis näete, et põhjas on samasugune sade, nagu enne kartulist.

Tähendab, mul oli õigus: leivas on tärkliis.

Miks läheb leib kõvaks?

Pange jahu kotikesse ja peske seda kraani all, kuni kõik tärkliis on väljas. Kotti jääb kleepiv sitke kämp. See on liimis.

Liimisel on üks tunnus, mille järele teda on kerge tunda: olles seisnud paar-kolm tundi, ta muutub kõvaks ja muredaks nagu klaas.

Seepärast leib lähebki kõvaks. Liimis temas läheb muredaks ja kõvaks.

Loodusesõbra nurk.

Toimetaja Jof. Käis.

Kui inimene on loomade sõber.

Olin suvel 1929. a. Londonis. Selle maailmalinna ilu on suured, avarad puistikud otse linna südames. Sääil võib alatisest rühkimisest väsinud londonlane leida rahu ja puhkust, kui tal puudub võimalus sõita kaugemale linnast välja, „rohelisse“. Puistike sügavuses ei ole enam näha ei linnamaju ega vabrikukorstnaid; sinna ei ulatu ka tänavliikumise müra ja autobusside tuututamine.

Et jalutajad pargis tunneksid endid veelgi rohkem olevat vabas looduses, on lubatud käia ja puhata ka rohelistel murudel.

Üks niisuguseist puistikest Londonis kannab Regent-Park'i nime. Selle puistiku avarail teedel jalutab hommikust õhtuni rohkesti rahvast, iseäranis palju võib näha sääil lapsi jalutamas ja mängimas. Hoopis väikesemad laululinnud askeldavad ja sädistavad puuoksil, kõnnivad teedel, istuvad teeäärseil kaitsepuudel. Kodujänesed hüplevad murul, oravad mänglevad puutüvedel, joostes üles-alla ja kartmatult laskudes ka teedele otse inimeste hulka.

Regent-Park'is elab ka rohkesti mitmesuguseid linde ja loomi. Kehakad metsuvid (melekad) istuvad salkadena puuoksil või kõnnivad rahulikult teeäärteel ja murul. Toonekured seisavad liikumatult ühel jalal või otsivad rohu seest suupärast. Inimeste ligidus ei tülitata neid sugugi. Vindid, ohakalinnud, rästad, linavästrikud, kuldnokad, tihased ja teised väikesemad laululinnud askeldavad ja sädistavad puuoksil, kõnnivad teedel, istuvad teeäärseil kaitsepuudel. Kodujänesed hüplevad murul, oravad mänglevad puutüvedel, joostes üles-alla ja kartmatult laskudes ka teedele otse inimeste hulka.

Iseäranis huvitav on näha linnaparkides Londonis suuri lambakarju. See peab jätma londonlasele veelgi täielikuma mulje, et ta viibib vabas looduses, mitte aga päälinna südames, sest ka maal on näha aasadel päämiselt lambakarju.

Kuid ei ole lubatud parki tuua koeri, kes hirmutaksid või isegi hävitaksid loomakesi ja linde. Inimesi nad ei karda sugugi, sest sääil valitseb sõprus inimeste ja loomade vahel. Iga londonlane, kes tuleb jalutama Regent-Park'i, toob midagi kaasa toiduks loomadele ja linnukestele: herneid, päevaliljeseemneid, kanepi- ja nisuteri, pähkleid. Linnud tulevad julgesti käele, söövad teri ja lasevad endid isegi silitada. Oravad hüppavad puust maha, ruttavad inimese juure ja ronivad riideid mööda üles, kui aga näevad käes pähkleid. Ka nemad teavad, et inimene on nende hää sõber.

Veelgi huvitavam pilt: Kui orav tuleb kõnniteele, ei mõtle keegi teda hirmutada. Londonlane, olgu see vana või noor, peatub ja ootab niikaua, kui loomake ise läheb teelt ära, või astub kõrvale, et teda mitte tülitada.

Loomi ja linde armastavad ja hoiavad kõik vanemad inimesed. See on londonlaste ja üldse inglaste väärtuslik omadus. Noortele on eeskujuks vanemate käitumine loomade vastu, ja nii kasvab ka noorem põlv loomade sõpradeks.

Kas ei peaks olema niisugune loomaarmastus eeskujuks meiegi noortele? Iseäranis poistele, kes hoolimatult lõhuvad linnupesi, ajavad taga metsiku kisaga oravaid või teisi silma-puutunud loomakesi ja tapavad neid, kui aga kätte saavad. Ka vanemad inimesed — jahimehed, kes hulguvad põldudel, aasadel ja metsades, et piisikuuliga tappa loomi ja linde, peaksid järele mõtlema, mis nad teevad. Nälg ei aja meie oludes kedagi jahile, küttimine oma lõbu pärast aga on toores ja inimese väärtust alandav tegu.

J. K.

Noorte õhuasjanduse osa.

Õhupallid ja õhulaevad.

Kuidas ehitada õhupalle.

Ikka uusi ja uusi üllatusi toovad meile lennuasjanduse uued saavutised. Ikka vägevamaks läheb inimene selle tagajärjel. Juba unistavad inimesed küllasõidust meie naabrile — Marsile.

Lennuki ehitused keskajal ei annud tagajärgi. Inimene, kes tahtis linnuna lennata, unustas ära, et tema käemuskliid neli-viis korda nõrgemad on kui linnul tiivamuskliid, ja seni, kui ta lootis oma kehalise jõu pääle, ei võinud tagajärgedeni jõuda.

Küll aga olid teised, kes tähele panid, et suits tõuseb õhku, et pilved hõljuvad taeva all, et sigisel metsas maha tehtud tule kohal langevad lehed uuesti ülespoole tõmmatakse jne. Inimene, kes ikka küsib, miks see nii on, jõudis pääle pikki uurimusi otsusele, et see tuleb sellest, et ained, nagu kõvad kehad, vedelikud ja gaasid, olles paigutatud vedelike või gaaside sisse, s. o. sarnasesse ainesse, mis kindlat kuju ei oma (vedelikud, gaasid jne.), asetuvad oma raskuse järele. Raskemad all, kergemad pääl. Tugevamad all, nõrgemad ülal. (Hää eeskuju loodusest — meile!).

Nimelt kaotab iga keha omast raskusest vedeliku või gaasi (õhk, suits jne.) sees olles nii palju oma raskusest, kui palju kaalub selle keha poolt väljasurutud, asetatud vedelik või gaas. Teiste sõnadega, iga vedelik ja gaas surub sisse asetatud kehade, vedelike jne. pääle jõuga — püstloodis alt üles, mis võrdub keha poolt väljasurutud vedeliku, gaasi jne. kaalule. Näiteks: kui vette panna üks kinnine ja tihe plekist karp, mille mõõdud on $10 \times 10 \times 10$ cm (maht — üks liiter), siis vesi surub selle karbi pääle alt üles ühe kilogrammilise jõuga. Kui nüüd karp ise on tehtud õhukesest plekist ja ta kaal on vähem kui üks kilogramm, siis tema põhja ei vaju, vaid jääb vette ujuma. Sellega on seletatavad, miks suured ja rasked terasest laevamüarakad põhja ei vaju, miks puu ujub vee sees, miks suits tõuseb taeva poole jne.

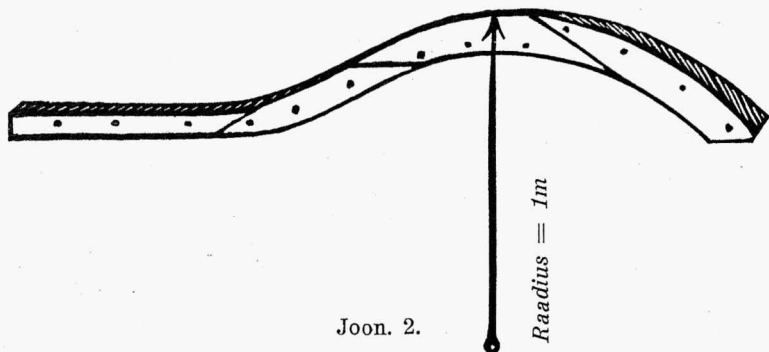
Väljasurutud vedelik, gaas jne. ja väljasuruja keha kaalude vahe on see, mis keha vedelikus selle pinnale tõstab, gaasis (õhus — näit.) aga üles tõstab, ja seda kaalude vahet nimetatakse tõstejõuks.

Seda küsimust olid kaua uurinud kaks prantsuse paberitöösturit, vennad Joosep ja Etienne Montgolfier'id. Nad ehitasid paberist (paber on kerge) õhupalli, täitsid selle sooja õhuga (palli maht oli umbes 2 kantmeetrit) ja 21. novembril 1782. aastal sündis esimene õhupalli õhkutõus.

Inimene ei saa siiski ennast lugeda esimeseks inimese poolt ehitatud õhupalli reisijaks. Nimelt 19. sept. 1783. aastal ehitas Joosep Montgolfier uue suurema õhupalli, mille külge oli kinnitatud korv ja selle sisse pandi oinas, kukk ja part, kes siis tegid ka esimese õhureisi ja maandusid õnnelikult. See andis muidugi hoogu ja julgust inimestele, ja 21. nov. 1783. a. sündis esimene inimese õhkutõusmine maapinnalt. Nendeks olid prantslased Pilâtre de Rozier ja markiis Arland.

Vene ajalugu jutustab küll, et esimeseks õhureisijaks olevat olnud venelane Nerehtets Krjakutnõi, kes 1731. a. Rjasani linnas olevat valmistanud suure palli, selle „haiseva ja roojase“ suitsuga täitnud, istunud ise selle palli küljes rippuva kõie aasasse ja saatana vaim tõstnud tema üle kase ja pärast visanud vastu kiriku kellatorni; kuid tema hakanud kellanöörist kinni ja jäänud niiviisi ellu. Tema võetud kinni, aetud linnast välja ja tahetud siis elusalt maha matta või ära põletada.

See oli siis. Inimesed ja seetõttu ka lennuasjandus on sellest ajast pääle palju arenenud.

Joon. 2.

lambi abil; klaasiga sellepärast, et siis vähem on karta palli põlema minemist.

Sarnaselt sooja õhuga täidetud pall tõuseb umbes 50—100 mtr. kõrgusele, sest õhk jahtub kiiresti ja pall kaotab sellega oma tõstejõu ja langeb siis alla.

Et aga õhku hoida jähnemise eest, siis tuleb teda alatasa ka õhus soojendada. Seks kinnitame peenikese traadi abil palli ava alla naftaga niisutatud takukoonla ja paneme selle enne palli õhkutõusmist põlema. Palli õhkulaskmist tuleb toimetada vaikse ilmaga ja lagedal kohal, sest tuul suruks palli kokku ja ühes sellega ka sooja õhu selle seest välja ja kannaks päalegi palli meie käest ära.

Eriti tuleb silmas pidada vaikset ilma ja lagedat välja, siis, kui palli alla on kinnitatud põlev takukoonal, sest tuul kannaks palli ühes põleva koonlaga vastu hooneid ja need süttiksid põlema. Ka on tulise ilmaga palli täitmine sooja õhuga raskem.

Kui suur on siis säärase õhupalli tõstejõud? On leitud, et ühe kantmeetri sooja õhu tõstejõud õhus on 300—400 grammi ehk 0,3 kg. See tähendab, et 1 kantmeeter sooja õhku (+50° C. juures) kaalub 300—400 grammi vähem kui 1 kantmeeter külma õhku (+15° C. juures). Kuna meie õhupalli läbimõõt on 2,2.2.3,14=4,188 kantmeetrit (nr. 3). Seega oleks palli sees sooja õhu tõstejõud $0,3 \times 4,188 = 1,254$ kg. ehk 1254 grammi.

Teisest küljest on 1 ruutmeetri siidpaberi, kui ka liimimise kohad ja liim kaasa arvata, 70 grammi. Tuleb selle eest holttseda, et paberi kaal mitte suurem ei oleks, siis pole loota palli õhkutõusmist.

Palli kesta pind oleks, kui läbimõõt on 2 mtr, $2,2.3,14 = 12,56$ ruutmeetrit. Seega oleks palli kesta kaal $70 \times 12,56 = 879,2$ grammi.

Palli tõstejõud oleks seega sooja õhu tõstejõud ilma kesta kaaluta ehk $1254 - 879,2 = 374,8$ grammi. Kui veel palli alla kinnitada põlev koonal ja kui selle raskus on 170 grammi, siis saaksime lõplikult palli tõstejõu umbes 200 grammi. — Neist kaaludest tuleb palli valmistamisel kinni pidada. Paberit läheb palli valmistamiseks umbes 40—48 lehte, mis 1 meeter pikad, 0,6 mtr. laiad. — Selgituseks olgu tähendatud, et suuri õhulaevu ja õhupalle ei täideta meie ajal enam sooja õhuga, vaid vesinikgaasiga või jälle valgustusgaasiga. Viimased on ise õhust kergemad (üks kantmeeter õhku kaalub 1,2 kg, kuna aga üks kantmeeter vesinikku kaalub 0,11 kg ja üks kantmeeter valgustusgaasi umbes 500 gr.) ega vaja soojendamist. Kuna aga need gaasid tuld kardavad, siis täidetakse uue-
mal ajal, eriti Ameerikas, õhulaevad helium-gaasiga, mis tuld ei karda ja mille üks kantmeeter kaalub umbes 160 grammi. — Õhulaevad erinevad õhupallist seega, et nad on varustatud mootoritega, mis neil võimalda-

vad oma soovi järgi ka vastu tuult lennata, ja et neile on antud sigari kuju, mis õhulaeval võimaldab kergemini õhust läbi tungida, vähendab õhu takistust õhulaeva liikumisel. Pääle selle on veel kõrguse- ja pöörde- tüürid liikumise suuna muutmiseks. Meie noored sõbrad võiksid küll ise ka ehitada õhulaeva mudeleid ja neid õhku lasta, kuid enne on tarvis põhjalikult tutvuda õhuga ja selles liikuvate kehade liikumise ja õhus püsimise tingimustega. Kuna õhulaeva mudelite ehitamine siiski on kulukam ja õhulaevad ise on vähem tarvitusel kui lennukid, siis järgmises Vikerkaare numbris loodame meie noori sõpru tutvustada lennuki mudeli ehitamisega. Vahepeäl võiks aga siiski proovida ka sooja õhupalli õhkulaskmist.

A. Elbrecht.

Löö sekka!

Vikerlaste mõttevahetus-osa.

Küsimus nr. 2. Mis meeldis Teile läinud aasta „Vikerkaares“ ja millisena tahaksite näha seda tulevikus?

Läinud aasta „Vikerkaares“ oli kauneimaks palaks B. Žitkov'i jutt „Orkaan“.

Mis „Vikerk.“ tulevikku puutub, siis saab toimetusel raske olema, sest kindel on, et saabub ääretu palju vastandilisi soov. Inimeste maitseid on ju nii lahkuminevad. Vaevalt saab toimetus soovide kirevuse tõttu nendega arvestada.

Sellegi päälle vaatamata lausun omad soovid „Vikerk.“ tuleviku kohta:

Meeleldi näeksin „Vikerk.“ sagedamini ilmuvana. Oleksin rõõmus, kui leiaksin „Vikerkaarest“ sageli luuletusi, arvustuslikke ülevaateid kirjandusest, lühemaid ilukirjanduslikke tõlketöid, teaduslikke kirjeldusi füüsikast ja keemiast, kirjeldusi meie kodumaast, koolidest, noorsoost, ka arstiteaduslikke küsimusi võiks käsitada.

Kõige parem aga on, kui toimetus talitab täiesti oma äranägemise järele.

Vürst Valua.

Mulle meeldisid läinudaastas „Vikerkaares“ B. Žitkov'i „Orkaan“, kui huvitav ja põnev jutt ülalt õhuvallast, ja A. Kerfstedi Abdulla, kes oli alati rõõmus ja teravmeelne oma vastustega. „Vikerkaart“ tahaksin näha paksemana, nii et mahuksid kõik osad ja nurgad sisse, eriti Raadionurk, mis on õieti huvitav osa noortele, mis aga ilmus läinud aastal üks ainuke kord. Sellest on minul ja mõnel teisel vikerlasel suur kahju.

Van-der-Sell.

Kõige enam meeldisid mulle Vandismäe Endu kirjad. Neid luges sai alati palju naerda.

Kanarbiku kindral.

Kõik olid ilusad ja meeldivad; erilist soovida ei ole, vastuvõtavad oleksid kõik.

Hela.

Mulle meeldis kõige rohkem Vandismäe Endu.

Peeter von Kärbsekon.

Mulle meeldis läinud aasta „Vikerkaares“ jutt „Vana kapten“ ja tulevikus tahan teda näha niisugusena, kus vikerlaste pildid on sees.

Peeter Põmm-Põmm.

Kõige ilusamad jutud „Vikerkaares“ on olnud Vandismäe Endu kirjad.

Liivsaugu laulik.

Läinud aasta „Vikerkaares“ ilmunud juttudest meeldisid mulle kõige enam „Orkaan“ ja naljajutud „Vandismäe Endu kirjad onkel Jaagule“.

Sooviksin, et „Vikerkaare“ toimetus tulevikus teeks suuremaks „Löö sekka“ ning samuti suurendaks teisi noorte nurki „Vikerkaares“. Pääle selle sisaldagu ajakiri ka teaduslikke palasid.

A b u d i - J a a k.

Kas „Vikerkaares“ ei võiks olla vahest ka juhatusi käsi- ja aia- tööks, nii nagu „Taluperenaises“? „Vikerkaare“-tütarlapsed rõõmutseksid väga, leides oma ajakirjast midagi sellelaadilist.

K a s v a v N a i n e.

Küll on tore see 100.000 miks?

K a i n e l t M ö t l e j a.

Seda osakonda meie ajakirjas pooldavad ka Hilja, Tubli poiss, Abiturient ja Studiosus.

Läinudaastases „Vikerkaares“ meeldis mulle kõige rohkem juttudest: Robertsi „Loomade kuningas“ ja Žitkovi „Orkaan“. Väga kena oli ka „Abdulla“. Kõik „Vikerkaares“ ilmunud jutud on ilusad, aga need meeldisid mulle kõige rohkem.

Häämeelega näeksin ma „Vikerkaares“ jutte mu suguõdedest (jেকেই) või sellesarnast. Loodussõbra nurk võiks suurem olla. Muud nõudmist meiesugusel enam ei ole.

J e k i m i n n a.

Raske on öelda, missugune jutt oli läinudaastases „Vikerkaares“ kõige huvitavam. Kuid siiski võiks nimetada huvitavamaks jutuks H. Lange „Vana kapten“ ja B. Žitkovi „Orkaan“, eriti viimane. See oli põnev ja näitas, kuidas elatakse õhus, kuidas tuleb võidelda tormide vastu. Mulle meeldivad üldse reisikirjeldused. Tulevikus sooviksin, et „Vikerkaar“ korraldaks ka võistlusi auhindade päälle rohkem, nagu ta seda praegu tegi — kes levitab „Vikerkaart“, saab vastava tasu raamatuis.

I n s t r u k t o r.

Möödunud aasta juttudest meeldis mulle kõige enam „Abdulla“.

Tulevikus sooviksin teda näha umbes sarnasena, nagu seda oli vana „Vikerkaar“. Iseäranis sooviksin, et Loodussõbra nurgas oleks rohkem kirjutatud aiandusest.

K a a s i k u R e i n.

Kuidas otsin igast „Vikerkaarest“ jutte, mille tegelasteks on tütarlapsed! Neid on aga meie ajakirjas vähe.

I r m a I l u n u r m.

„Vikerkaar“ on tubli ajakiri. Sooviksin säält leida veel tervishoidlikke juhatusi. Noored vajavad neid väga.

T u l e v a n e a r s t.

Ilus ja õpetlik on see teie uus ajakiri. Soovin õnne ja edu!

T ä i s k a s v a n u.

Siinemaani on mulle meeldinud kõik. Vandismäe Endut ma kiidan, mitte tema vallatuste, vaid tema agarate kirjade kirjutamise pärast. Kuid siiski sooviksin, et oleks rohkem kirjeldusi lõunamaist, nagu seda oli „Abdulla“.

L a k m é e.

Kõik meeldis. Neist üle kõige aga „Abdulla“. Vandismäe Endu peaks aga natuke parem poiss olema ja mitte nii palju rumalusi tegema.

H o o l a s v a s t a j a.

Mulle meeldisid loodusloolised asjad ja katsed elektriga. Kas tulevikus ei võiks olla rohkem palasid koolielust, näit. jutustusi õpilaste tegelastega, kirjeldusi, kuidas muus maailmas koolis käiakse ja mida sääli õpitakse.

E s t o - õ p p u r.

Kas „Vikerkaare“ tööst ei võiks osa võtta mõned Välis-Eesti tegelased? Huvitav oleks kuulda eestlaste elust Austraalias, Ameerikas, Aafrikas.

K i i r K a u g u s e s t.

Läinudaastases „Vikerkaares“ meeldisid mulle kõige rohkem seiklusjutud, sest need tõmbavad tahtmatult kaasa kõiki, kelle hinges elab noorustuli. Siiski, tulevikus tahaksin seda sümpaatsemat noorte ajakirja näha rohkem kiipse nooruse sõbrana. Kuna varasemal koolipõlvel ja kodustel on juba osalt olemas eriajakirjad, siis janunevad tuhanded algkooli

vanemate klasside ja keskkooli õpilased otse vastava häälekandja järele. Seda ei tohiks neile keelata. Uue aastal „Vikerkaar“ süvenegu veelgi ja muutugu kogu meie elurõõmsa nooruse vaimseks suunanäitajaks.

Maapoiss.

Uus küsimus nr. 3.

Mis on Teile loetud eestikeelsest lugemisvarast kunagi meeldinud veel rohkem, kui „Vikerkaare“ seniste numbrite jutud ning muu sisu üldse ja mispärast meeldis rohkem?

Toimetus.

Kõvu pähkleid.

Minu tublid vikerlased!

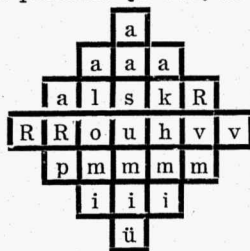
Esimese pähkliga said teist üsna paljud hakkama. Võti sisaldab kolm sõna: Tõe vastand — vale; linn Lõuna-Eestis — Tartu; riietuse osa — king. Salakiri: Vikerkaar. Arvasid üles: Harry Rosenrot, Väino Lang, Harald Hiir, Hildegard Sildnik, J. Korenev, J. Martinson, Manni, Memme-tütar, Väino Luka, Tullio, Manny Nero, Adolf Korodi, Juhan Rein, Elise Saar, Alvine Virunurm, F. Peri.

Teise pähkli tuum näis olevat palju raskem kätte saada. — Mõlemad seltskonnad kohtasid, kui esimesel oli teemoona veel neljaks päevaks; jättes endale teemoona kolmeks päevaks jätsid nad teisele seltskonnale päevase teemoona, s. t. 9 portsjonit, millistest teisele seltskonnale jätkus ka kolmeks päevaks. Järelikult oli teises seltskonnas kolm inimest.

Õieti lahendasid: Väino Lang, Helmi Viiner, H. Sildnik, J. Martinson, Juhan Rein, Manny Nero, Elise Saar, Alvine Virunurm ja Raadio.

Kolmas pägkel.

Ruutülesanne. Tähed tulevad ruutudesse nii asetada, et keskmine rida pahemalt paremale ja ülalt alla annaks ühe eesti maakonna nime.

1. Häälik.
2. Küsiv sõna.
3. Riik Euroopas.
4. Maakond Eestis.
5. Arv.
6. Meelitus.
7. Häälik.

Raadio.

Neljäs pägkel.

Sõduri haavade arv.

Väljateeninud sõdurile anti esimese haava eest tasuks 1 sent, teise eest 2 senti, kolmanda eest 4 senti jne. — iga järgneva eest ikka pool rohkem. Väljaarvutamisel leiti, et sõdur sai kokku 655 krooni 35 senti. Mitu haava tal oli?

Tsin-Tsän-Tso.

Siin on teile päämurdmiseks veel hulk

naljakaid küsimusi.

1. Missuguseid kalu on kõige enam vees.
2. Miks valged lambad söövad enam kui mustad?

3. Viis õuna jaotatakse viie koolilapse vahel nii, et igaüks saab ühe õuna ja korvi siiski jääb üks õun. Kuidas on see võimalik?
4. Kumb näeb enam: kas ühesilmaline või see, kellel on kaks silma?
5. Millal on mölder veskis ilma päata?
6. Miks mölder peab pääs valget mütsi?
7. Milline hobune näeb taha niisama hästi kui ette?
8. Liirum, laarum, libilaari — kuidas kirjutatakse see kolme tähega?
9. Millisesse klaasi on kõige parem kallata vett?
10. Millal võib sõelaga vett kanda?
11. Ühel hommikul läks mölder veskisse ja märkas, et kolmes kotis oli igaühes kolm kassi ja igal kassil seitse poega. Mitu jalga oli veskis?

Vastused saatke ära hiljemalt 10. maiks. Sõitsin tänavu õige varakult Haapsalu suvitama. Saatke oma vastused siia. Minu aadress: Haapsalu, Posti tän. 18-a. Ja kui ise peaksite siia juhtuma, palun külastada. Tallinna vikerlased võivad aga endiselt oma kirjad viia „Vikerkaare“ toimetusse. Tuleb ainult silmas pidada, et 1. maist „Vikerkaare“ toimetus asub uutes ruumides, nimelt Väike Roosikrantsi tän. nr. 3. — Päämurdmiseks jõudu ja püsivust soovib

Onkel Jaak.

Käsi peseb käft.

„Dikerkaar“ kingib häid raamatuid.

Eelmises numbris toodud agarale vikerlasile tasuta jagatavate häade raamatute nimestik on vastu võetud suure häämeelega. Toome nüüd siin II nimestiku, mis kindlasti veel väärtuslikum ja vikerlasi veel agaramale tellimiste soovitamisele ning kogumisele virgutab.

Kõigepäält olgu siin mainitud kõikide vikerlaste ja teiste elu- ja teguröömsate, julgete ning ettevõtlike noorte lemmikraamat:

H. VALMA: „SUUR SÖIT“. Üks rannapoiste seiklusjutt. Kunstn. N. Mey pildid. „Töökooli“ väljaanne, hind 1 kr. 25 senti.

„Vikerkaar“ ja „Suur sõit“, — „Suur sõit“ ja „Vikerkaar“, need kuuluvad kokku kõikjal, kus on haikkajaid eesti poisse ning tüdrukuid, ja selle kauni raamatu saab tasuta iga vikerlane, kes soovib või talitusele ära saadab ühe uue „Vikerkaare“ tellimise nr. 1 kuni nr. 15-ni, s. o. algusest kuni 31. detsembrini 1931. a., hind kokku 3 kr. 75 senti, nii pea kui tellimisraha talitusse jõudnud.

Võtke oma „Vik.“ numbrid kaasa ja minge näidake neid sõpradele, küll nad siis ka tellivad, ja Teie saate soovitusel eest soovitud raamatu.

Edasi. Võib saada veel järgmisi raamatuid „Vik.“ nr. 8 toodud tingimusil:

Juhani Aho, „Laastud“. Tõlkinud ja rohkete seletavate märkustega varustanud mag. Joh. Aavik. Kirjastus „Istandiku“ luksus-väljaanne, hind 3 kr. 50 senti. See raamat on iga raamatukogu uhkus.

Ernst v. Wildenbruch, „Isamaa ja armastus“. (Danaiid.) Kirjastus „Istandikus“ seletustega välja annud mag. Joh. Aavik, hind 85 senti.

Nimestik jätkub.

Toimetus: J. Käis, J. Parijõgi, O. Luts, A. Oengo-Johanson, M. Nurmik, H. Valma, H. Tõnisson, L. Jürisson, A. Burmeister. **Vastutav ja tegev toimetaja:** M. Nurmik.

Tallitsjuht: H. Valma. **Väljaandja:** „Töökool“. **Toimet. ja tallit.:** Tallinn, V. Roosikrantsi 3.

Tellimishind: aastas 2 kr. 50 s., poolaastas 1 kr. 25 s., üksiknr. 25 s.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühiseuse trükikoda, Pikk t. 2. 1931.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR